

En els cinquanta dies que van des del diumenge de resurrecció fins a la pentecosta, la litúrgia és, de forma més generosa i explícita, una esplèndida professio fidei.

Jaume González Padrós

L'etapa continental, a més a més, confirma que vivim plenament un temps missioner. El repte serà el de viure la missió de manera inculturada, evitant la centralització excessiva

Daniel Palau

En la proclamació de l'Evangelí de la Vetlla Pasqual llegíem amb goig: "Ha ressuscitat d'entre els morts i anirà davant vostre a Galilea; allà el veureu" i "Aneu a dir als meus germans que vagin a Galilea i que allà em veuran" (Mateu 28, 7.10).

Fèlix Mussoll

EL BON PASTOR

Revista per a preveres i diaques

Jo soc el bon pastor: conec les meves ovelles, i elles em coneixen a mi, tal com el Pare em coneix, i jo conec el Pare. I dono la vida per les ovelles.

Número 156
MAIG 2023

Any XIV

Pòrtic.....	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
«El concili Vaticà II, la darrera baula de la Tradició apostòlica».....	6
JOAN TORRA	
L'etapa continental: com pensar i viure la universalitat de l'Església?.....	9
DANIEL PALAU	
Pasqua mirant el cel.....	11
JAUME GONZÁLEZ PADRÓS	
Resplendors de Pasqua.....	13
FÈLIX MUSSOLL I SEGURA	
El moviment de Vida Creixent.....	14
JOSEP MARIA FONT	
Cyril Gordien o la paradoxa del clergat actual.....	16
BERNABÉ DALMAU	
Ell ha ressuscitat i viu entre nosaltres. Que es noti.....	17
PEPE CHISVERT	
Renovar el llenguatge de la fe.....	19
+FRANCESC CONESA	
Fe arrelada.....	20
JOSEP MIQUEL BAUSSET	

Equip de redacció Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Daniel Palau, Armand Puig. Sota el patrocini de la *Càtedra de Teologia Pastoral Josep Pont i Gol*

Disseny original Animaset

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014 revistaelbonpastor@gmail.com www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de la revista podeu fer els vostres donatius a

La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic

ARMAND PUIG I TÀRRECH
Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

La litúrgia és un dels pilars de la identitat cristiana, però també del missatge cristià. En efecte, l'acció litúrgica és per ella mateixa una de les expressions definitives de l'Església, al costat de l'amor fratern i de l'amor als pobres. Al "mireu-los com s'estimen" podríem afegir el "mireu-los com celebren", mireu i admireu la bellesa de la litúrgia cristiana, en totes les seves dimensions i en tots els seus ordres. Si hem ser coneguts i reconeguts per alguna cosa, si l'entrada i la participació en les celebracions de les nostres esglésies ha de provocar alguna reacció, és precisament perquè allí s'hi detecti un món espiritualment fort, que susciti l'atenció i l'atracció dels de prop i els de lluny. La litúrgia és definitòria de qualsevol comunitat cristiana: "digues-me com celebres i et diré qui ets". L'eucaristia és la porta del cel i, tal com afirma la carta apostòlica *Desiderio desideravi* (29 de juny de 2022), "cal redescobrir cada dia la bellesa de la veritat de la celebració cristiana" (núm. 21).

Les esglésies estan construïdes per a contemplar activament l'acció de Crist en l'Església, i fer-ho amb tots els elements que tenim a disposició en la nostra realitat terrenal: 1) la revelació de Déu en Crist manifestada en la Sagrada Escriptura, que és el fonament de la litúrgia cristiana, 2) la Tradició de l'Església conduïda per l'Esperit Sant, en la qual ha sorgit la meravella que és l'acció litúrgica i que es concreta particularment en els llibres litúrgics, 3) els sentits corporals que són la base de la percepció espiritual o sisè sentit, que sorgeix durant la celebració i la pregària, 4) la disposició de l'espai en el qual es duu a terme la litúrgia, de manera que aquesta tingui un marc adient al misteri i a les realitats historicosalvífiques que el configuren, 5) la justesa i la precisió de la ritualitat litúrgica, realitzada segons allò que la Tradició ha transmès fins al moment present i que fa visible la unitat i la comunió. Aquests cinc elements són constitutius de tota acció litúrgica, sobretot de la celebració eucarística, en particular de l'eucaristia dominical, que és actualització de la Pasqua del Crist, del seu misteri de mort i resurrecció, però també de qualsevol altra eucaristia, no dominical, que vehicula igualment el misteri pasqual.

La consciència que tot es concentra en l'eucaristia i que tot surt d'ella, ha d'acompanyar-ne la celebració. El ministre ordenat *ad sacerdotium*, sigui bisbe o prevere, en tant que ministre de l'Eucaristia, té la responsabilitat de celebrar els sants misteris tenint present que tracta coses santes, és a dir, que participen de la santedat de Déu. Per això, per exemple, l'actitud exterior del ministre de l'eucaristia i dels qui l'acompanyen, particularment el diaca però també els acòlits i lectors, és un element de primer ordre de

cara a la celebració i a la participació de l'assemblea. Ho són també l'altar i els ornaments, tot allò que configura la ritualitat de la celebració, així com la bellesa de l'església. La bellesa equival a senzillesa i autenticitat, no necessàriament a tresors artístics i elements luxosos: allò que constitueix una crida a l'esperit és el fons, i òbviament també la forma en la mesura que contribueix a accedir a aquell fons: l'exemple major és la basílica de la Sagrada Família, obra mestra de la bellesa del símbol. La mesura, la proporció, la dicció, la mirada, l'expressió del rostre, la posició del cos, la veu, el cant i la música, els moviments, tot plegat determina la profunditat de la celebració. Aquest és el punt fort: que la celebració contingui una profunditat, una *gravitas* cordial, no severa, una *simplicitas* impregnada de simpatia i alhora de proximitat a les coses de Déu i dels homes, i una vitalitat autèntica, que eviti el col·loquialisme i l'encarcament. El qui celebra, ho fa en nom de tota la humanitat i intercedint per ella. El celebrant incorpora i representa l'Església i, en concret, l'assemblea litúrgica, que és el primer subjecte de la celebració.

El fonament teològic d'aquesta darrera afirmació és la doctrina, d'arrel paulina, de l'Església com a cos de Crist i temple de l'Esperit Sant. Cert que el ministre ordenat és el servidor de la Paraula i de l'altar, i com a tal ha de proclamar i predicar l'Evangelí i ha d'alçar el calze de la salvació com a penyora de la comunió amb la sang de Crist. Tanmateix, com subratlla la *Desiderio desideravi*, el subjecte integral de la celebració és l'assemblea litúrgica, l'aplec de batejats, il·luminats per la gràcia divina que els transforma en membres vius del cos de Crist, cadascun en la seva especificitat i complementació. El ministre actua *in persona Christi et Ecclesiae*, en tant que realitza el memorial del Crist gran sacerdot i alhora presenta al Pare l'ofrena de la família de redimits, essent ell mateix un home redimit i perdonat del seu pecat. El ministre que presideix l'Eucaristia ho fa en tant que testimoni de Jesús ressuscitat i germà gran d'una multitud de germans. No es predica ni s'exposa a si mateix, sinó que celebra contribuint, amb el seu ministeri, a fer realment present el Crist, l'Anyell que lleva el pecat del món. El do el supera. La gràcia el sosté. Ell és un servidor, no un propietari, del misteri.

El ministre de l'Eucaristia uneix i reuneix la fe, la litúrgia i la vida. *L'ars celebrandi*, fonamental en tot aquell que ha rebut el ministeri de partir el pa i de presidir el memorial i sacrifici eucarístics, connecta la seva vida amb allò que celebra i allò que creu. Totes tres dimensions caminen plegades. La litúrgia pren tot el seu sentit quan concorden, en la persona del qui reproduïx allò que Jesús va fer a l'últim sopar, la confessió de fe i una vida viscuda segons el manament de l'amor i els compromisos evangèlics manifestats en el moment de l'ordenació. Cert que el ministre de l'Eucaristia és el primer pecador (vegeu Primera carta a Timoteu 1,15), però ha rebut de manera gratuïta, sense cap mèrit per la seva part, la tasca de dur a terme el memorial de la cena del Senyor, que és salvació del món i alliberament de tota culpa. Per això, ell ha estat salvat, també el primer, i aquest regal el fa ministre gratuït dels misteris que celebra. Aquí s'insereixen totes les seves opcions, particularment el celibat, que es fonamenta en la donació de la vida realitzada per Jesús durant tot el seu ministeri. En una paraula, la vida del ministre de l'Eucaristia

agermana tres accions: l'acció litúrgica o sacramental, l'acció confessant i l'acció existencial. Quan hi ha cohesió i harmonia entre totes tres, procurades amb esforç i integrades en una caritat fervent, aleshores l'*ars celebrandi* emergeix amb força i s'allunya del pur ritualisme. Celebrar és actuar segons l'acció de l'Esperit que és l'ànima de l'Església i la impulsa. Aquesta acció de l'Esperit es desplega quan aquest és invocat, pel qui celebra, en el moment de l'epiclesi, en el cor de la pregària eucarística, per tal que el pa i el vi es converteixin en el cos i en la sang de Crist.

Un darrer punt: l'espiritualitat. La fragmentació és una de les característiques dels temps presents, com ho és l'individualisme en les decisions. El "jo" s'ha erigit en mestre de cadascú. Aquesta visió s'aplica a les opcions personals, i així es parla d'espiritualitats a la carta, i fins i tot d'espiritualitats laiques. I és que les persones tenen desig de fer prospeccions dins d'elles mateixes i de superar la pura materialitat. Cal tenir-ho present. Aquest tret cultural s'aplica, però i igualment, a l'espiritualitat connotada, és a dir, a l'espiritualitat cristiana. És freqüent constatar les múltiples "fonts" de tipus espiritual, sovint a internet, en què beuen les persones d'avui. Sovint aquestes fonts són escollides i acceptades acríticament, i el resultat tendeix a la barreja i a la recerca de solucions "màgiques". Cal retornar a una espiritualitat litúrgica, fonamentada en el gran tresor de l'Església, en la qual creix la Paraula, actua el sagrament, i és via segura per a la contemplació i l'adoració. La litúrgia és l'itinerari major de la vida espiritual. En això, el monaquisme, oriental i occidental, constitueix un model perenne, que ha de ser seguit i que esdevé del tot vàlid en un temps marcat per la fragmentació. Ara que som en plena cinquantena pasqual, mentre fem ressonar amb força els evangelis de la resurrecció, és bo que reflexionem sobre la litúrgia com a "epifania" de l'experiència de Déu.

Un sol cor i una sola ànima

«El concili Vaticà II, la darrera baula de la Tradició apostòlica»

JOAN TORRA

prevere del bisbat de Vic

degà de la Facultat de Teologia de Catalunya (AUSP)

La conclusió: tornem a Fructuós!

Quin conclusió podríem treure d'aquesta mirada que hem fet als Pares de l'Església citats en els textos del concili Vaticà II? Quin seria el Pare o els Pares de l'Església essencials per al concili Vaticà II?

Deixem a part Agustí d'Hipona. Jo crec que el gran Pare del concili és Ignasi d'Antioquia. Ho crec per la quantitat i per la qualitat de les cites; i per l'ús que se'n fa; quina Església més bonica i estimada que presenta, i així ho fa servir el concili. I és d'algú que s'encamina al martiri, per tant ho fa amb honradesa i amb santedat de vida, des d'una qualitat de discerniment que no posarem en relleu fins a l'altre Ignasi sant de la història. És d'una categoria espiritual impressionant. Serviria de segona lectura, l'espiritual, per a la nostra pregària d'avui i de sempre sobretot des de la nostra condició de preveres i diaques! Mireu, sinó, aquest text preciós de la Carta als cristians de Magnèsia, citat a PO 7:

Us puc conjurar que us doneu ànsia a fer-ho tot amb una sagrada concòrdia, sota la presidència del bisbe, que ocupa el lloc de Déu, dels preveres, que ocupen el lloc del senat dels apòstols, i dels diaques, pels quals sento una tendresa especial, i a qui s'ha confiat el servei de Jesucrist, que abans del temps era en el Pare, i s'ha revelat a la fi dels temps (6,1).

Per la qualitat teològica, crec que cal destacar Ireneu de Lió; o més ben dit, en especial el llibre tercer de l'*Adversus Haereses* d'Ireneu, aquell en què dona compta de quines són les seves fonts, les que l'enllacen amb Jesús, les que ens continua brindant a nosaltres perquè sapiguem si enllacem o no amb la font originària. Però alhora diu coses tan ben dites com que els apòstols «foren proclamadors de la veritat i apòstols de la llibertat», a Adv. Haer., III, 15,3, citat a AG 8.

I per la qualitat ministerial, de preveres, i per tant, també del bisbe i dels diaques (ja n'ha parlat Ignasi) no puc més que ressaltar Policarp d'Esmirna —encara que «només» sigui

citat dues vegades—, autor lligat amb el mateix ambient i la mateixa saó espiritual d'Ignasi d'Antioquia. Quina meravella el text que ens transmet a la seva *Carta als Filipencs*, citat a PO 3:

També els preveres han de ser compassius, misericordiosos amb tothom, retornant al bon camí els esgarriats, tenint cura de tots els dèbils, sense oblidar les viudes, els orfes i els pobres. Al contrari, preocupats sempre del bé davant Déu i els homes (Pr 3,4; 2Co 8,21), s'han d'apartar de tota ira, d'accepció de persones i del judici injust, ben allunyats de qualsevol mena d'avarícia, sense creure de seguida l'acusació contra algú ni ser radicals en el judici, sabent que tots som deutors del pecat» (6,1).

Però, si hagués de posar un text de subtítol a tot el concili Vaticà II —i al que he fet aquí, on he volgut donar una rellevància al ministeri ordenat—, faria servir aquest fragment d'Agustí del *De sermone Domini in monte*, citat a AG 7:

Estimem allò que pot ser conduït amb nosaltres a aquell regne on ningú no diu, pare meu, sinó que tots anomenen al Déu u: Pare nostre (I,41).

Però, al final de tot, a casa nostra, m'atreveixo a dir que el text més conciliar que tenim sense cap necessitat de que hagi estat citat en el concili Vaticà II és la Passió dels sants màrtirs Fructuós, bisbe, Auguri i Eulogi, diaques, que van patir martiri a Tarragona, el dia 21 de gener, sota els emperadors Valerià i Gal·liè. Allà s'hi diu:

Fructuós li va respondre amb veu clara, de manera que tothom ho va sentir: «Ara, em cal pregar per l'Església catòlica, estesa d'orient a occident» (3).

I acaba dient:

Oh màrtirs benaurats que meresqueren una digna estada al cel, i ara estan a la dreta de Crist, beneint Déu Pare Omnipotent, i Jesucrist, el seu Fill, i l'Esperit Sant. Amén» (7).

Com n'és d'agradable poder dir tot això, a la seu de Fructuós. Perquè..., què passa en aquelles esglésies que no havien estat fundades per cap apòstol com reclamava el text inicial de Climent de Roma? D'on treuen la seva legitimitat? Com enllacen directament amb l'única tradició?

Les esglésies apostòliques la treuen de que els apòstols, que enllaçaven per la missió —garantida per l'Esperit— amb el Crist —amb la seva Resurrecció— i amb Déu, són des del cel garants de les «seves» esglésies. Aquest és el seu «honor».

Les altres esglésies tenen aquesta garantia celestial pels «seus» màrtirs que són al cel amb certesa absoluta perquè pel camí del martiri han completat la seva configuració total i absoluta aquí a la terra amb Jesús. Són al cel! Ambròs, a Milà capital imperial, ho reflexiona prou bé. El raonament —gairebé no podia ser d'altra manera— correspon a Ignasi d'Antioquia en el discerniment tan intens que du a terme al llarg del seu camí martirial per mitjà del qual, si Déu ho vol, rebrà la seva porció, haurà pogut ja assolir Déu que al cap i a la fi és l'objectiu de qualsevol vida cristiana. Mentrestant aquesta porció

aquest assoliment de Déu és real aquí a la terra a l'entorn de l'altar de l'eucaristia (cf. *A l'Església de Roma*).

Com n'és d'agradable dir això a Tarragona, a la Tarraco de Pau i de Frutuós, a l'arquebisbat, a aquell que proporciona la seva història i amb ella dona el doble engalzament amb la tradició que ve de Déu, per Jesucrist, confiada als apòstols i garantida per la sang dels màrtirs. Aquesta és la cadena de la tradició de la qual mai no ens hem de deslligar; aquesta és la que tenim garantida per la darrera baula del concili ecumènic Vaticà II. Aquesta és la que meravellosament descriu aquella frase lapidària: «*Tarraco: Pauli Ecclesia, Fructuosi sedes*».

1 Aquest text és pràcticament el darrer apartat de la conferència que vaig pronunciar en el context de la Trobada de preveres de l'arquebisbat de Tarragona per a la Missa Crismal, el 3 d'abril de 2023.

L'etapa continental: Com pensar i viure la universalitat de l'Església

DANIEL PALAU VALERO

*prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat
director de la Càtedra Pastoral Josep Pont i Gol*

Després de l'etapa sinodal viscuda a la pròpia diòcesis, va tenir lloc el moment propi de la conferència episcopal. Cadascuna va enviar les seves pròpies conclusions a la Secretaria General del Sínode, i fou des d'aquesta instància vaticana que s'elaborà el Document de l'Etapa Continental (a partir d'ara, DEC). Aquest nou text va provocar un nou encontre, a nivell continental, per aprofundir en l'experiència sinodal i elaborar una resposta pròpia.

Aquesta dimensió continental ha estat una novetat relativa. A cavall de les conferències episcopals i del govern universal, el moment continental ha recordat unes consideracions no menors, a saber, la importància de la dimensió territorial i cultural de l'Església, i la manifestació d'un tímid procés vers la descentralització de l'Església universal. A més a més, la instància continental ha afirmat indubtablement el protagonisme del discerniment eclesial, sempre necessari i continu. Aquest exercici posa de manifest que és més fàcil parlar que escoltar, i avui, necessitem més que mai, just el contrari, aprendre a escoltar amb atenció allò que l'Esperit diu a l'Església. En tot cas, el fet continental suposa un desig d'entendre i viure la universalitat d'una manera menys abstracta. Sense caure en una justificació supèrflua, cal recordar, que el mateix papa Pau VI, amb la creació de la institució sinodal amb el text *Apostolica Sollicitudo* (17 de setembre del 1965), ja va preveure la possibilitat de transformar degudament aquest òrgan de l'Església, per tal perfeccionar amb més diligència la sinodalitat eclesial.

Una dada també rellevant que enforteix el valor d'aquest moment continental, prové de l'experiència i la proposta de Joan Pau II. Fou Wojtyła qui va convocar diversos sínodes de caire continental¹. Aquesta realitat que ha estat molt específica, té una rellevant excepció positiva, autogenerada en el mateix territori, parlem concretament de la trajectòria continental de l'Església catòlica a Amèrica del sud. Fou justament després de la fi del Vaticà II que l'Església situada en aquelles terres va acceptar i va viure el repte de trobar-se continentalment a Medellín (1968). L'episcopat llatinoamericà tractà diversos assumptes, en primer lloc la recepció del Vaticà II, però també qüestions referides a l'antropologia (promoció humana, justícia, pau, família, demografia, joventut i educació),

a l'evangelització (catequesis, litúrgia, valor de la presència de l'Església entre les classes populars i les elits intel·lectuals), i a l'ecclesiològia (presència de moviments laïcals, figura del prevere i formació, vida religiosa, presència dels pobres en la comunitat eclesial, reflexió pastoral i mitjans de comunicació).

En el fons, la qüestió continental no deixa de ser un exercici que motiva altres qüestions eclesials i ecclesiològiques interessants, com el fet de la relació entre la col·legialitat, el primat i el poble de Déu, o bé l'intent de superació de la tensió descrita en els termes d'universalitat i localitat. La recuperació de la sinodalitat és un factor clau per a la missió de l'Església, per la seva presència enmig del món i també per a la teologia. Tot allò que sigui enfortir el caràcter sinodal de les estructures eclesials, facilitarà positivament el camí de conversió dels seus membres.

L'etapa continental, a més a més, confirma que vivim plenament un temps missioner. El repte serà el de viure la missió de manera inculturada, evitant la centralització excessiva, l'abstracció de l'ecclesiològia, la reducció de la vida eclesial a un conjunt normatiu i la implementació de categories distants i poc oportunes davant situacions humanes d'exclusió. Pel contrari, com diem, la dimensió continental persegueix la intenció de que l'Església s'encarni més en la realitat on està present. Si la missió no es concreta en situacions i rostres humans l'Evangeli es dilueix, segurament en una forma poètica molt seductora, però també molt fugissera, poc consistent, poc existencial.

Per tant, l'esperit d'una major descentralització no obeeix només a una qüestió administrativa, pròpia de la modernitat empresarial d'un món globalitzat. Fou sorprenent aquella realitat ja viscuda durant el Vaticà II amb l'arribada a Roma de bisbes d'arreu del món. La mundialització era una novetat engrescadora, no deixava ningú indiferent. El temps ha confirmat, més d'hora que tard, que la dimensió territorial també té un lloc important en el plantejament ecclesiològic. Aquesta dimensió no s'escapa del «xoc cultural», que no és fàcil de digerir, ni de gestionar. El cristianisme és pluricultural, i això no de fa poc temps, sinó des dels seus mateixos inicis. El cristianisme a través de la forma sinodal desitja situar-se en el món d'una manera significativa, no per la pràctica del poder, sinó del servei.

En aquest tram del sínode, la fase continental, trobem, doncs, aquell òptim impuls per créixer en una major consciència i reflexió eclesial. Els qui ens diem «Església», comunitat, poble de Déu... necessitem seguir creixent en una veritable responsabilitat eclesial respecte del propi territori. L'Església s'encarna en un lloc concret, i sense parlar, ara, de les novetats que a poc a poc anem coneixent, sobre la incorporació de laics, homes i dones, a l'assemblea sinodal, amb veu i vot, afirmariem amb facilitat que la dimensió continental no desfigura la universalitat de l'Església, en tot cas l'explicita. Certament que el pensament a favor d'una església continental no està molt estès entre els teòlegs (W. Bühlmann, J.A. Komonchak), a diferència de l'indiscutible pes de l'Església local (J.M.R. Tillard, G. Routhier). La dimensió local té la seva pròpia fonamentació teològica en la Tradició, ja que en cada Església local i a partir de cada Església local té lloc l'Església universal (LG 23). En tot cas si l'Església local i l'Església universal estan cridades a

complementar-se i enfortir-se mútuament, no serà la dimensió continental un pas favorable per una relació més adient?

1 Amb Joan Pau II, s'han convocat els següents sínodes continentals, Europa (1991 i 1999); Àfrica (1994); Amèrica (1997); Àsia (1998) i Oceania (1998). Amb Benet XVI, Àfrica (2009) i Orient mitjà (2010), recollim aquest darrer sínode justament perquè en l'actual procés convocat pel papa Francesc aquest territori ha presentat les seves pròpies aportacions, just abans de l'elaboració del document de *Instrumentum laboris*. En les aportacions continentals cal afegir, justament al costat dels continents territorials i el cas de l'Orient mitjà, el cas del territori format pels Estats Units d'Amèrica i Canadà. Contem, doncs, amb set aportacions que anomenem continentals.

Al servei de l'altar

Pasqua mirant el cel

JAUME GONZÁLEZ PADRÓS

prevere de l'arquebisbat de Barcelona

professor de l'Institut de Litúrgia instar facultatis (AUSP)

El temps pasqual, amb els seus ritus i pregàries, així com amb la riquesa del leccionari, ja sigui el dominical, el ferial i el de la Litúrgia de les Hores, té la virtut de presentar davant els nostres ulls aquelles realitats sagrades que són el fonament de la fe cristiana. No és que en els altres temps els llibres litúrgics no presentin de forma completa la fe de l'Església, però sens dubte en els cinquanta dies que van des del diumenge de resurrecció fins a la pentecosta, la litúrgia és, de forma més generosa i explícita, una esplèndida *professio fidei*.

Entre tots els seus elements, m'agradaria fer esment del que podríem anomenar el capital, és a dir, l'objectiu final de tots els misteris redemptors del Senyor, i que ha recollit de forma clara la litúrgia en les seves oracions i lectures bíbliques. Ens referim a la dimensió escatològica o, si voleu, salvífica de la fe.

Els textos sagrats d'aquests dies ens parlen de forma repetida i sense embuts del fet que la vida, la mort i la resurrecció gloriosa del Senyor, té una finalitat indiscutible: la nostra salvació. Que «la salvació no es troba en ningú més, perquè, sota el cel, no ha estat donat als homes cap altre nom que pugui salvar-nos» (Ac 4, 12), es el nucli fonamental de la predicació apostòlica, tal com diu Pere davant dels dirigents, els mestres de la Llei i el poble.

Així mateix, en el segon diumenge de pasqua d'enguany, el text de la primera carta de sant Pere (1Pe 1, 3-9) és, també, ben explícit. Segons ell, l'esperança que Déu ens dona gràcies a la resurrecció de Jesucrist d'entre els morts, «és una heretat que res no pot destruir ni deteriorar ni marcir, reservada dalt al cel per a vosaltres». Es tracta d'una salvació no pas immediata, sinó que es revelarà a la fi dels temps. Els d'ara, són temps de prova; com es prova l'or al gresol, també la nostra fe ha de ser provada en vistes a la revelació definitiva de Jesucrist. Tanmateix, aquesta situació no està en contradicció amb una vivència joiosa, ans al contrari; afirma l'apòstol: «esteu plens d'una alegria tan gran i gloriosa... ja que teniu segura, com a fruit de la vostra fe, la salvació de les vostres ànimes».

És evident, doncs, per aquests testimonis i tants d'altres de la sagrada escriptura que, la predicació apostòlica de la fe no va anunciar mai una salvació intramundana, la glòria en aquesta vida, sinó en una existència plena i eterna una vegada s'ha passat per la porta estreta de la mort. El cristianisme, doncs, tot i que va significar a l'antiguitat – i així ha estat sempre – una gran purificació i dignificació de la vida humana en les societats on va penetrar i arrelar, la seva mirada sempre estigué fixada en el cel.

Però, mirem ara, breument, un altre text de referència pel que fa a la fe; ens referim al ritual del sagrament del baptisme. A més dels altres textos i pregàries, fixem-nos en els tres primers ritus explicatius, prescrits: la unció amb el sant crisma, la imposició del vestit blanc i el lliurament del ciri encès.

L'oració que precedeix a la unció crismal a la coroneta de l'infant, acaba dient: «... per tal que, incorporat(da) al seu poble, siguis sempre membre de Crist sacerdot, profeta i rei, per a la vida eterna».

La monició abans de la imposició del vestit blanc, es clou així: «... guarda aquesta dignitat sense taca fins a la vida eterna». I la que s'adreça als pares i padrins, després de l'encesa del ciri en la flama del ciri pasqual, acaba afirmant: «... i quan el Senyor tornarà, pugui sortir-li a l'encontre amb tots els sants i visqui eternament en el cel».

És obvi, a partir d'aquests ritus explicatius, quin és l'objectiu del baptisme i, doncs, de la vida cristiana. Plantejar la vivència de l'evangeli com un mitjà per a una altra realitat és un greu error i una dissonància explícita amb el que creu i prega l'Església. Així com ho feren els apòstols en la seva predicació, no ho hauríem d'oblidar en la dels nostres dies.

Rentar els peus

Resplendors de Pasqua

FÈLIX MUSSOLL I SEGURA

prevere del bisbat de Girona

delegat de Pastoral Obrera

En la proclamació de l’Evangeli de la Vetlla Pasqual llegíem amb goig: “Ha ressuscitat d’entre els morts i anirà davant vostre a Galilea; allà el veureu” i “Aneu a dir als meus germans que vagin a Galilea i que allà em veuran” (Mateu 28, 7.10).

Aquestes paraules fan pensar en el contrast entre Jerusalem i Galilea, amb la insistència d’anar a Galilea per a veure Jesús. De fet, la “Jerusalem que mates els profetes” (Mateu 23,37), és el símbol clar i directe de tots els poders que esclafen les persones que els planten cara. Aquí no veurem Jesús, aquí Jesús no hi és, precisament en va ser exclòs i eliminat, víctima del poder.

En canvi, Galilea simbolitza la vida ordinària, el treball de cada dia, la relació i la fraternitat. Galilea és la proclamació i la vivència del missatge de Jesús, sintetitzat en les Benaurances: Déu fa costat als pobres, als humils, als qui ploren, als qui posen pau, etc. És a Galilea on arrela el Regne de Déu i a on és possible veure resplendir la Pasqua de Jesús ressuscitat amb tota la seva profunditat i, al mateix temps, amb tota la seva senzillesa.

En la Galilea de les vivències i relacions, de l’amistat i la convivència, hi veiem espurnes de Pasqua. Misteriosament, Jesús ressuscitat hi és. Intentant llegir la vida amb ulls de fe ho podem observar:

L’exemple viscut per una colla de treballadors d’uns escorxadors, que fent pinya i jugant-se la feina, han aconseguit, amb esforç i constància, que uns companys nous deixessin de ser falsos autònoms i se’ls fes el contracte de treball corresponent.

Les persones voluntàries del Centre de distribució d’aliments de Càritas, que acullen les persones que van a buscar aliments fent-los un petó o una cordial encaixada de mans, interessant-se per les seves famílies i els seus problemes sense pressa.

Un fet viscut a la Taula de Diàleg Interreligió de Salt; quan l’imam musulmà em diu somrient que el més important per a la convivència entre les religions és que a ell li agrada que jo arribi a ser un bon cristià, com a mi m’ha d’agradar que ell arribi a ser un bon musulmà.

Només la fe i l'estimació ens ajuden veure la presència de Jesús ressuscitat allà on aparentment no li veu ningú. És a Galilea, i tocant de peus a terra, on Jesucrist vivent, lluny de tot poder, segueix dient: "Feliços els pobres, els humils, els qui ploren, els qui posen pau, ...".

El moviment de Vida Creixent

JOSEP MARIA FONT

*prevere de l'arquebisbat de Tarragona
consiliari de "Vida Creixent"*

Al voltant dels anys 50 del segle passat, en una barriada, al voltant de Paris (França), unes persones creients i jubilades, liderades per un bisbe, també jubilat, es reunien, i comentaven l'Evangelí i l'aplicaven a les seves vides; així va néixer "*Vie montante*".

Uns anys més tard, el jesuïta el pare Sobrero (d'ell és la frase : "Hem de posar vida als anys"), va anar amb el locutor popular senyor Viñes a França i van importar a Catalunya el moviment de Vida Creixent, en aquells moments amb el suport del cardenal Narcís Jubany.

Des de Barcelona es va estendre poc a poc, la vida creixent, i al cap de poc temps a tota la península Ibèrica, dient-se Vida Ascendente.

Tres són els pilars: Amistat, Compromís, Espiritualitat.

Amistat: Quan ens fem grans, necessitem més que mai trobar-nos amb altres persones, per compartir moments de descans i parlar amb intimitat de les nostres inquietuds, amb delicadesa, amb confiança, sense que passi el temps, per trobar-nos a gust i vèncer la nostra soledat, "un amic o amiga són un tresor".

L'amistat sincera i confidencial, ens fan trobar-nos amb pau interior.

Compromís: La vida és un compromís, des de que naixem, creixem amb l'afecte i estimació de la família; més tard l'escola, els amics, la formació en la nostra educació i en les relacions en el nostre treball, en la nova família que formem o comunitat, i amb els nostres llaços de relacions.

Em deia un amic: He tingut molta sort en la vida, i ara busco un compromís per retornar tantes coses que la vida m'ha regalat. "Fa més feliç donar que rebre". Vida creixent és un grup obert a les necessitats de la comunitat parroquial amb el compromís que calgui a la parròquia o al poble.

Compromís des de la fe, de cuidar els fills, els néts, i a la família sencera. Compromís de donar testimoni, perquè creiem amb Jesús ressuscitat, que dona sentit a la nostra vida.

Espiritualitat: La persona és oberta a la transcendència, al més enllà i a Déu. En el captard de la nostra vida, és el moment de recollir els fruits sembrats de les llavors al llarg del temps passat; i trobar la serenor necessària, en la tardor, amb Esperança, amb el Déu de Jesús tant proper, i amb la força de l'Esperit, que té cura de tots nosaltres.

Tota la vida, la gent se la passa amb ocupacions i preocupacions, per tirar endavant la seva família, i potser, ja és el moment, de preparar-se per a l'encontre amb Déu, "d' Ell venim i cap a Ell tornem" (sant Agustí).

En aquest temps, que va durant la vida, en que els cabells, és tornen blancs, com la neu, cal interioritzar el que dona sentit a la vida, tot és relatiu, i Déu és l' Absolut.

La Vida Creixent, és un moviment d'Església, per a la gent gran; el que passa és que ningú vol ser gran. Però en la vida tots creixem, físicament, Intel•lectualment, amb afecte, i cal que creixem amb vida interior; per a que créixer amb profunditat.

Reclinats sobre el pit del Senyor

Cyril Gordien o la paradoxa del clergat actual

BERNABÉ DALMAU

*monjo de Montserrat
director de Documents d'Església*

Durant la passada Quaresma l'arxidiocèsi de París es veié sotraguejada per la mort del prevere Cyril Gordien, traspasat a l'edat de quaranta-vuit anys per un càncer fulminant. Havia treballant en parròquies, escoles i escoltisme. Per als qui no n'havíem sentit parlar mai, ens sorprengué que les seves exèquies fossin presidides per l'arquebisbe amb altres cinc bisbes, dos-cents vint preveres i més de dos mil fidels. Ens sorprengué encara més llegir el "Testament espiritual", tot un extens fulletó que es repartia en entrar a la parròquia on tingué lloc el funeral.

Simpatitzant de l'Opus Dei, es caracteritzà per la seva actitud presbiteral identitària. No amagà cap carta en la seva actuació i en el seu compromís evangelitzador fins a la mort. Vista l'entrada que tenia entre el jovent, és de suposar que comunicava amb eficàcia el seu deler evangèlic. Ho feia a través de formes contundents, incorrectes en la política eclesiàstica dominant, però que s'imposaven per la claredat en l'exposició i l'execució dels seus ideals.

Al començament tingué alguna topada en l'exercici de l'apostolat a l'escola on feia de consiliari. No havia de ser fàcil el tracte amb ell, perquè ell mateix descrivia així el seu comportament: "Mai no vaig traïr les conviccions que m'animaven, malgrat les inevitables persecucions. Sempre he resistit, lluitat i lluitat quan sentia que la mentida, la mediocritat o la maldat actuaven. Això em va valer cops rebuts i *bullying*, però no em peneïxo d'aquestes lluites fetes amb convicció. El més difícil és patir a través de l'Església".

La seva espiritualitat ens la dóna en els títols de cada apartat del seu extens testament: "Itinerari espiritual. Sacerdot de Jesucrist. La prova de la malaltia. La purificació mitjançant el sofriment. La força de la pregària. La santa verge Maria. El bon combat. Ha arribat l'hora de la meva partença". També la mostren els seus silencis. Perquè dedica paràgrafs a descriure la seva sintonia amb els papes Joan Pau II i Benet XVI i no esmenta gens el papa Francesc. S'absté de parlar de les generacions de sacerdots que l'han precedit i no fa una sola crítica a la manera com molts han entès el Concili Vaticà II.

¿És realment un prevere atípic o un paradigma del prevere del temps present? En l'actualitat ens queixem de la davallada sorollosa de les vocacions i de la manera

matussera amb què alguns preveres ordenats els darrers anys volen marcar la seva identitat. No crec que Cyril Gordien pugui ser pres molt a model, i de cap manera no ha de ser copiat. Però amb tota la seva trajectòria ha de fer pensar als responsables de les nostres comunitats. I també als qui senten o han rebut la vocació sacerdotal.

Amb totes les seves limitacions, aquest prevere marca una línia. Potser la més sorprenent és la dificultat de saber “patir a través de l'Església”, en el moment que també molts advoquen per un cristianisme líquid, fat. Ni que fos tard, m'admira la humilitat d'aquells sis bisbes que volgueren presidir unes exèquies multitudinàries.

Ell ha ressuscitat i viu entre nosaltres. Que es noti

PEPE CHISVERT

prevere del bisbat d'Urgell

rector de Sant Julià de Lòria, principat d'Andorra

“No tinguem por de ser i de viure com a cristians”. Aquest missatge del Papa Francesc als fidels presents en el *Regina Coeli* del dia 7 d'abril ens anima. I és que, per anunciar i tenir el coratge de presentar a Crist a aquest món nostre, primer hem de ser i viure com a cristians. Com anunciar el que desconeixem? Com anunciar allò que no vivim?

No ens quedem enrere a l'hora de proposar —no imposar— allò que des de l'Evangelí sabem que seria la gran alegria del món i el gran secret perquè tot el que ens envolta tingués un horitzó ple de llum. Com a cristians no podem perdre l'esperança. En alguns moments, i en molts mitjans de comunicació, escoltem que el món està perdut. Que no hi ha solució. Mentida! La Pasqua, el pas del Senyor Ressuscitat, ens ha deixat la força i la tenacitat per als qui creiem amb Ell. Podem decebre al Senyor amb el nostre absentisme? Per què no tirar, una vegada i una altra, les xarxes de les nostres bones voluntats allà on pensem que tot està acabat? Què és difícil? Que el cansament es fa present en el nostre seguiment de Jesús?

És el Senyor! I, pel Senyor, abans i després, ara, matí i sempre ens hem d'emprar a fons per sembrar en el seu nom, per remar amb Ell i per intentar que el món, els homes i dones del nostre temps, coneguïn —els que encara no ho han escoltat—, reconeguïn —els

que ho han oblidat— a un Crist que porta vida, il·lusió i coratge per a tots. Aquesta es la Nova Evangelització.

No ens pot atabalar l'absència de fruits. Encara que existeixin raons per al pessimisme, per a mil i una preocupacions, el Senyor ens convida, ens suggereix que cal seguir endavant amb força i coratge. Que la barca, encara que aparentment estigui buida, se sosté perquè Ell va al timó. El sentim? Que es noti en el nostre dia a dia!

Això ens falta: confiança absoluta en Ell. No podem castigar-nos tant. No podem centrar tota la nostra tasca pastoral, catequètica, caritativa, assistencial o lúdica exclusivament en les nostres forces. El Senyor, al cap i a la fi, és qui ens atorga la capacitat per fer front a les contrarietats. Què bé ho expressava el Papa Francesc en l'inici del seu pontificat en recordar-nos que no hem d'abandonar la creu. Que, la creu, ha d'anar sempre amb nosaltres.

Els apòstols, com nosaltres en alguns moments, eren a punt de renunciar a tot. La pesca havia estat infructuosa, decebedora. Se sentien abandonats i desconcertats. Només, quan va aparèixer el Senyor, el panorama va canviar de color.

Que també nosaltres, lluny d'abandonar quan l'horitzó és fosc, implorem, resem i mirem al cel buscant la mà sempre estesa de Jesús que surt en els moments més amargs de tristesa i de dolor. Ell ha ressuscitat i viu entre nosaltres. Que es noti.

Un bisbe ens parla

Renovar el llenguatge de la fe

+FRANCESC CONESA

bisbe de Solsona

Si volem que el missatge de l’Evangeli arribi als nostres contemporanis, haurem de fer l’esforç per renovar el llenguatge de la fe, és a dir, el llenguatge amb què expressem el contingut de la nostra fe en Jesucrist. Els grans canvis culturals que vivim ens obliguen a un procés d’adaptació contínua perquè les veritats que volem transmetre siguin comprensibles per a aquells que ens escolten.

El principi fonamental que cal tenir en compte va ser formulat amb claredat pel Papa sant Joan XXIII en el discurs d’obertura del Concili, quan va dir: “Una cosa és la substància de l’antiga doctrina i una altra la manera de formular-ne l’expressió”. La convicció és que la veritat de la fe cristiana es pot transmetre de moltes maneres. Un mateix i idèntic missatge pot ser expressat de formes diferents.

Per la seva banda, el Papa sant Joan Pau II, referint-se a la catequesi, insistia en la necessitat de parlar un llenguatge que entenguin els joves i les noves generacions. La catequesi –deia- “té el deure imperiós de trobar el llenguatge adaptat als nens i als joves del nostre temps en general, i a moltes altres categories de persones: llenguatge dels estudiants, dels intel·lectuals, dels homes de ciència; llenguatge dels analfabets o de les persones de cultura primitiva; llenguatge dels minusvàlids, etc.” (*Catechesi tradendae*, 59).

El tema del llenguatge de la fe és també una preocupació del papa Francesc, el qual adverteix que, de vegades, amb bona intenció, repetim antigues fórmules, que els oients no comprenen correctament, perquè no coneixen el context en què van ser formulades ni el seu significat. Correm el risc de repetir unes frases i proposicions que són ortodoxes en la seva aparença, en la forma, però el contingut dels quals no és entès de manera correcta pels fidels (cf. EG 41). Per això diu a “*Evangelii Gaudium*” que “cal atrevir-se a trobar els nous signes, els nous símbols, una nova carn per a la transmissió de la Paraula” (EG 167).

Cal renovar les formes d’expressió de la fe per continuar transmetent a l’home d’avui el *kerygma*. Amb l’ajuda de l’Esperit Sant i amb molta paciència hem de fer l’esforç per traduir, sense trair, el missatge de Crist.

Hem vist, hem llegit

Fe arrelada

JOSEP MIQUEL BAUSSET

monjo de l'abadia de Santa Maria de Montserrat

Aquest és el títol del nou llibre de David Pagès i Cassú, que porta per subtítol “Garba d’articles i entrevistes (1997-2022)”.

Aquest volum, amb pròleg de Joan Ferrer i Costa, filòleg i bibliista, i amb un epíleg de Maria Assumpció Pifarré i Clapés, priora del monestir de Sant Daniel de Girona, recull una sèrie “de treballs breus, d’una alta qualitat literària i entrevistes amb cristians i cristianes singulars i notablement remarcables”, com diu Joan Ferrer al pròleg.

Publicat per Edicions MMV, David Pagès ens presenta “amb aquesta garba d’escrits, aquest entrellaçament”, entre fe i país, “que significa també reforçament recíproc, entre dos pilars que han estat bàsics per a la vertebració del nostre poble, de la seva identitat: catalanitat i cristianitat”.

David Pagès ens fa avinent, en la presentació d’aquest llibre, les assenyades paraules del papa Francesc, que ens recorda que “no hi ha obertura entre pobles sinó des de l’amor a la terra, al poble, als propis trets culturals”. I per això afirma amb raó que “els valors evangèlics de caritat, estimació, generositat i servei els veiem totalment aplicables en parlar —des de l’obertura al món— d’arrelament i estimació a la pàtria”.

Fe arrelada recull diversos articles de Pagès, i també interessants entrevistes, entre d’altres, a Mn. Joan Carreres i Péra, molts anys rector de Tossa de Mar i capellà del santuari de la Mar de Déu del Mont; Mn. Modest Prats, nascut a Castelló d’Empúries; la carmelita descalça Carme Ferrer, fins fa poc al monestir de carmelites de Girona i filla de Bordils; el bisbe de Mallorca Sebastià Taltavull; mossèn Josep Mª Ballarín, tants anys al santuari de Queralt; l’arquebisbe de Tarragona, Joan Planellas; el monjo de Montserrat Josep Massot; l’abat emèrit Josep Mª Soler; Mn. Àngel Caldas (un dels mossens més longeus del bisbat de Girona), de Cassà de la Selva; l’arquitecte Jordi Bonet; el jesuïta P. Enric Puig; Mn Josep Ruaix, de Moià; la germana M^a del Mar Albajar, abadessa benedictina del monestir de Sant Benet de Montserrat...

David Pagès, llicenciat en filologia catalana per la UdG, comparteix l’activitat docent amb les de dinamitzador cultural i escriptor. Columnista del DdG, ha publicat, entre altres obres, Referents. 40 entrevistes a personalitats dels Països Catalans; Què t’ha ensenyat la vida? 202 veus; Bones llavors i Baules. Cartes generacionals.

Com diu en la introducció, “parlar de catalanitat, en relació amb l’Església del nostre país, significa parlar de diversitat, de “fe arrelada” i d’universalitat i, per consegüent, d’engrandir-la”. I per això, “Catalunya ha de ser capaç de cultivar, estimar i preservar, des del respecte a les creences i a les ideologies de cadascú, tots aquells grans elements i valors que l’han convertit en un poble acollidor, admirable, amb personalitat pròpia, cohesionat, amb un passat apreciable i amb un futur esperançador”.

David Pagès ens recorda l’historiador Jaume Vicenç Vives en relació a la fe i el país, quan escrivia: “A Catalunya, no solament l’Església és el mateix poble, sinó que ha emparat el naixement de la catalanitat. Els monestirs foren centre d’irradiació cultural i de progrés agrari. L’artigament, el conreu del blat i els ramats de xais floriren amb el cant gregorià i les plomes que rascaven els pergamins”.

El llibre, amb 245 pàgines, i que recomano, ens mostra la passió de David Pagès i Cassú per la fe, la cultura i la catalanitat del nostre país.